

DR KULTUR-PRAKTIKANTER I JAPAN

Ni glade DR-praktikanter i japansk fjernsyn! (i et konstrueret tv-studie tilegnet børn...)

Holdet:

Mikkel Brodersen, journalistpraktikant på DR Ung

Klara Breinholt, TVM-praktikant på DR Ung

Sofie Melin, TVM-praktikant på DR Samfundsliv

Astrid Louise Jensen, journalistpraktikant på DR Kultur og Kunst

Katrine Volsing, journalistpraktikant på DR Kultur og Kunst

Lasse Bjerrum Pedersen, journalistpraktikant på P3

Flora Juul Holst, journalistpraktikant på P8 Jazz

Laura Kirkebæk-Johansson, journalistpraktikant på DR Historie, Tro & Perspektiv

Laura Rosendahl Munk-Hansen, TVM-praktikant på DR Historie, Tro & Perspektiv

Studieturen:

I Tokyo fra den 19.-23. marts

Mødet med Morten og Peter

Vi landede om aftenen i Tokyo. Dagen efter mødtes vi over frokost med hjerneforskeren Peter Lund Madsen og hans kollega Morten Krøgholt, der var i Japan for at lave dokumentar om alt fra psykiatrien, selvmordskulturen og den opslidende arbejdskultur i Japan.

Vi sad på deres foretrukne sushisted og slugte både lækre stykker tun og spændende beretninger om deres oplevelser, fra filmoptagelserne rundt om i landet. De havde blandt andet mødt psykiateren Tamaki Saito, manden bag det japanske begreb 'hikikomori'. Begrebet er en beskrivelse af de unge i Japan – særligt drenge – der trækker sig fuldstændigt fra samfundet og resten af deres omgivelser på teenageværelset, gemt bag en computerskærm. Typisk i flere år. Man mener, at over en million unge drenge lever sådan, og mange af dem kommer slet ikke ud fra hjemmet overhovedet.

De havde også besøgt den berygtede Akoigahara-skov, også kendt som selvmordsskoven. Japan har en utroligt høj selvmordsrate, der blandt andet bunder i et enormt arbejdspress i landet, hvor normen er først at gå hjem, når det er sent om aftenen.

Vi var også meget fascinerede af en Peter Lund Madsens venstre tommelfingernegl, der var prydet af et klistermærke med lille QR-kode på. Hvis man scannede den, kunne man læse, at Peter skulle returnes i DR's reception på Emil Holms Kanal.

Sådan nogle klistermærker er man begyndt at give til demente nogle steder i Japan, så at folk kan scanne de dementes QR-kode, hvis de er blevet væk. Dermed kan de vide, hvor de skal afleveres igen.

Morten Krøgholt filmede hele programmet selv, det meste af tiden med et håndholdt kamera. Om nogle måneder skulle de tilbage igen for at få de sidste klip med. De regnede med at være færdige med hele programmet til efteråret.

Studio Ghibli Museet

Midt i en dejlig park med krogede træer ligger Studio Ghibli Museet, malet i både rødt, gult og turkist, pyntet med figurer fra de forskellige film, animationsstudiet er blevet berømt for: Den smilende kattebus fra "Min Nabo Totoro," det lange sorte væsen Nulfjæs fra "Chihiro og Heksene" og den ængstelige flamme i "Det levende Slot".

Derinde så vi fantastiske kortfilm og genskabte scener fra de kendte film, som man selv kunne træde ind i. Og så var der vægge, plastret til med de smukkeste akvareller.

Studio Ghibli har vundet mange priser på deres altid utroligt flotte og eventyrlige film, der holder sig langt væk fra berettermodellen og i stedet følger sine egne snoede veje. Det er film, der viser, at et skævt og kreativt plot og hårdt arbejde

med æstetikken og udtrykket kan skabe mesterværker, der holder i over en livstid. Noget, der i den grad også er værd at tænke over for os.

Mødet med Asger Røjle

Vi tog direkte fra museet videre hen til Asakusabashi-kvarteret i Tokyo, hvor den tidligere Japan-korrespondent fra DR, Asger Røjle, stod og ventede på os ved stationen.

Vi havde aftalt, at han den efterfølgende dag skulle vise os rundt på nogle forskellige TV-stationer i Tokyo – Fuji TV var oppe og vende som en af de steder, vi formentlig skulle besøge. Asger Røjle havde ikke meldt klart ud, hvordan hans planlagte program for os havde udformet sig, så vi var spændte på at høre mere over en middag.

Middagen var god, men nyhederne dårlige: Asger Røjle havde, trods vores flere måneder lange korrespondance, ikke nået at få arrangeret noget som helst besøg for os den følgende dag. Så vi nøjedes med at høre ham om livet som korrespondent, om Japans datingkultur, og om premierministeren Shinzo Abe, der er faldet kraftigt i popularitet efter en skandale og nu risikerer ikke at blive genvalgt.

Vi takkede for hans tid og tænkte så det knagede over, hvordan vi skulle få noget ordentligt ud af mandagen næste dag. Han anbefalede, at vi kunne tage til NHK-museet – men det er altid lukket om mandagen. Øv.

Miraikan-Museet

Dagens program var jo røget, så vi valgte at tage på Miraikan-museet den dag, som ellers var sat på programmet senere i ugen.

Japan er kendt for at have en virkelig fremtræden robotteknologi, som blandt andet var noget af det, vi fik en smagsprøve på hos museet. Her mødte vi blandt andet robotten Erica, som til april skal være nyhedsvært på Japansk TV.

Og vi mødte en meget kælen og blød robotsæl, som er udviklet til at holde ensomme ældre med selskab.

Holdet poserer med Aki i et af Tokyo FM's radiostudier, der både har plads til flygel og et stort publikum

Tokyo FM

Tirsdag morgen tog vi mod den private radiostation Tokyo FM, som er den mest aflyttede station i Tokyo overhovedet. De har 38 radiokanaler, der dækker stofområder i hele Japan – alt fra musik, nyheder, mode og meditation. Hver uge sender de mere end 150 programmer på landet over.

Vi blev modtaget af kvinden Aki, som arbejdede med at lave radio til deres engelsktalende kanaler.

Hun fortalte, at hun var en af de eneste blandt hundrede medarbejdere ansat på stedet, der kunne tale engelsk. Og så fortalte hun en hel masse andre ting om stedet, der forundrede og forstyrrede os helt vildt.

Tokyo FM er, ligesom de andre radiomedier i Japan, markant anderledes end de danske på visse punkter.

Blandt andet er Tokyo FM's diskotek ikke digitaliseret. De afspiller alt musikken, der bliver sendt i radioen, direkte fra CD'er.

De kan ikke få lov til at digitalisere musikken for de store musikvirksomheder i landet, der ikke vil risikere at andre skal kunne hacke sig ind på deres musiksamling og derved hugge musik fra kunstnere, der er signet hos dem.

I det hele taget sidder musikvirksomhederne som blandt andet Sony tungt på musikmarkedet i Japan. De har formået at forhindre musikstreamingtjenester som Spotify i at slå igennem i Japan, fordi de ikke lader deres kunstneres musik komme ind på tjenesterne.

På den måde har de kunnet fastholde CD'ens popularitet i landet, ganske enkelt fordi musikken er svær at støve op andre steder for de musiksultne lyttere.

Det var ikke det eneste område, hvor Tokyo FM er et helt andet sted end os. De er for eksempel først lige begyndt at udvikle på en digital flade – og de havde ikke podcasts, DAB eller DAB+.

De var dog undervejs med en helt ny flade, hvor de blandt andet ville producere reklamer mellem speaksene, der er skræddersyet til den enkelte lytters interesser.

Aki fortalte også om en særlig rotationsordning (som vist er en generel virksomhedsstrategi i Japan), hvor ansatte i virksomhederne bliver rykket rundt på forskellige stillinger. Det kan betyde, at en medarbejder kan være radiovært den ene dag og phoner for virksomheden den næste (ja, det VAR sket).

Når man bliver ansat hos en virksomhed i Japan, er det nemlig ikke en bestemt stilling, man søger – men snarere en plads i puslespillet. Uden at vide, hvilken brik, man kommer til at være.

Det var sjovt at se, at deres udstyr minder meget om det, vi har derhjemme (de havde blandt andet Studer-pulte) – men de har til gengæld mange flere midler end vi har til de enkelte programmer. Et typisk program har som udgangspunkt to værter, en tekniker, en producer og en assistent på som radiofortællingernes fødselshjælper.

Vi øver V-tegn og værtsposeringer i NHK-museets tv-studie

NHK-museet

Efter turen til Tokyo FM tog vi over til det famøse NHK-museum, som Asger Røjle (og flere andre) havde anbefalet os at besøge.

NHK er den japanske pendant til Danmarks Radio, og museet giver et indblik i noget af deres arbejde, deres produktioner og deres historie.

Det blev til vores store overraskelse kun formidlet på japansk – hvilket må have været noget, vores japanske anbefalere lige havde glemt at tænke over.

Til gengæld havde vi det sjovt med at se nogle små japanske piger med rottehaler og runde briller blive filmet af et tv-hold, mens de læste nyheder op i et konstrueret studie.

Den ene vært læste dygtigt op fra en teleprompter foran sig, mens den anden havde valgt at læse højt fra en tavle i stedet, som hun i sin dybe koncentration kom til at dække hele sit ansigt med.

Den danske ambassade

Onsdag var en utroligt våd dag. Vi skyndte os gennem den heftige regn over til Daikanyama-kvarteret i Tokyo, hvor vi skulle møde op på den Danske Ambassade.

Ambassaden er bekvemt placeret mellem eksklusive modeforretninger, dyre møbelforretninger og smarte cafeer, og gemmer selv på en solid samling danske designmøbler inde bag murstensvæggene.

Vi blev modtaget af en elegant klædt mand med sølvfarvet hår. Hans navn er Martin Mikkelsen, og han er sous-chef på ambassaden – ambassadørens forlængede arm.

Vi blev inviteret til at sidde ved et langbord med ham for enden. Og før vi nåede at stille ham et eneste spørgsmål begyndte han at fortælle om Japans politiske situation. Han beskrev Japans relation til de omkringliggende lande. Om forholdet til Kina, der var aldeles presset på grund af den kinesiske regerings utilregnelighed.

Han beskrev også, hvordan forholdet til Nordkorea særligt var koldt på grund af den regn af raketter, Nordkorea sender ud over deres land (men så højt oppe i luften, at det efter internationale spilleregler ikke tæller som Japansk territorium – så Japan kan intet gøre ved det).

Forholdet til Sydkorea er heller ikke godt, blandt andet på grund af Japans manglende undskyldning til de såkaldte trøstekvinder – sydkoreanske kvinder, der under Anden Verdenskrig blev tvunget til fronten hos de japanske soldater for at blive prostituerede.

Martin kom også ind på Japans teknologiske udvikling, der går rasende hurtigt. Han fortalte om en fabrik, hvor robotter er i færd med at udvikle flere og bedre robotter. På hele fabrikken er der kun ansat to mennesker: en til at male robotterne, og en til at stå som dørmand i indgangen.

Med deres robotteknologi håber de blandt andet at kunne løse ét meget stort problem, der lurder i den nære fremtid: De mange ældre.

Fødselsraten daler nemlig dramatisk i Japan, så generationerne krymper år for år.

I 1945 var der særligt mange børn, der blev sat i verden – og de nu efterhånden meget voksne japanere fra krigens sidste tid er ved at være klar til at trække sig tilbage og nyde deres otium. Og nu er der ikke mennesker nok til at tage sig af dem, når de skal videre på plejehjem.

Så planen er at fremstille robotter, der kan stå for plejen af de mange ældre, der ikke har nok pårørende til at hjælpe dem.

En anden ting, han beskrev – som vi også kunne mærke i løbet af vores rejse – er, at Japan som folk er meget kollektivt tænkende. Det gør, at de som regel hjælper hinanden før alle andre.

Martin kom med et eksempel fra en voldsom snevejrsdag, hvor alle taxaerne kørte videre, når de så ham stå og vinke. Men alle japanerne stoppede taxaerne for. De japanske kolleger på ambassaden forklarede det dagen efter: Det er japanerne først, så alle andre.

Også Martin kom ind på premierministeren Abes problemer med sit omdømme. Og om det ville koste ham sin titel eller ej. Det er nemlig ikke alle japanere, der er klar på at smide ham ud med badevandet – for han har en meget god relation til

Trump, som mange er rigtig glade for. De har spist hamburgere sammen og taler ugentligt med hinanden over telefonen.

På ambassaden mødte vi også Leon Esben Ota – halvt japaner, halvt dansker, fuldblodsentreprenør og stifter af 'Bo Bedre Japan'. Han er primært vokset op i Danmark, men har boet i Japan i mange år. Som halvt japaner og som virksomhedsopbygger i landet gav han os et særligt indblik i Japan, set med flere kulturelle brillesæt.

Vi hørte ham primært fortælle om arbejdskulturen i Japan.

Som leder af Bo Bedre Japan kunne han fortælle, at det var nær umuligt at få arbejdere til at gå hjem – især, hvis han ikke selv forsvandt fra kontorlandskabet først.

En anden ting, han fortalte, var, at japanerne som et kollektivt tænkende folk generelt er utroligt udfordrede af at skulle tage stilling til ting selv. Han har haft problemer med medarbejdere, der spurgte om lov til småting, som at låne papirclips.

Bo Bedre Japan er også udfordret af en gammel, japansk lov. De trykker magasiner, men det er ikke let bare sådan at få lov til i Japan. Den gamle lov foreskriver nemlig, at man kan først få lov til at trykke selv, når man har tre års erfaring med det. Hvilket jo ikke gør det særlig nemt at komme videre.

Han fortalt også, at Japanerne generelt også er meget glade for dansk design. Det skyldes til dels det enkle udtryk - men også vores lange historie inden for håndværk, særligt med træ.

I selskab med Mr. Bingo og en slimet filmrekvisit

VICE

Om torsdagen besøgte vi Vice Japan, som er en relativt nyopstartet filial. Vice er et medie, der dækker alt fra mode, kultur, obskure tendenser og politiske konflikter rundt om i verden. De skriver artikler, tager billeder og skyder dokumentarer – og de er særligt gode til at få adgang til skæve subkulturer.

I Japan er Vice's hovedkontor en bygning i to etager, hvor medarbejderne sidder oven i hinanden og de enorme stakke af dokumenter og flyttekasser, der endnu ikke er pakket ud. Folk holder møder i entreen, og i hjørnet af samme lokale bliver der skudt billeder af modeller.

Vi blev modtaget af Mr. Bingo, som er medstifter af Vice Japan. Han fortalte os lidt om at starte stedet op.

De har et godt samarbejde med de forskellige dele af Vice rundt om i verden. De bruger hinandens materiale, skaffer hinanden adgang til kontakter forskellige steder og filmer materiale sammen.

Han forklarede også, at Japan er et taknemmeligt sted at lave den slags journalistik, Vice laver. Det ligger forankret i japanernes kultur at tale højt om problemerne i samfundet, og det er få emner, der er for betændte til at tage op i medierne.

De havde endnu ikke fået så meget medvind, som de ønskede sig – men de satsede alligevel på at udvide Vice Japan markant. Snart skulle de flytte til større lokaler.

En stor del af deres ansatte var freelancere, og mange af deres ansatte tog alene ud på filmoptagelser. Så sådan kan verden altså også se ud for ansatte i medieverdenen i Japan.

På NHK i selskab med Jun Kitajima (som vi senere fik lov at kalde JunJun), den vigtige tv-producer, vores tolk og musikeren Ryuichi Sakamoto på skærmen bag os

NHK

Vi havde længe (og ad flere omveje) forsøgt at få adgang til NHK, Japans pendant til Danmarks Radio. Efter vores besøg på ambassaden lykkedes det endelig, da vi åbenbart formåede at opføre os eksemplarisk nok til at få lov til at møde nogen derfra.

Vi blev modtaget af Jun Kitajima, der er 'Senior executive Officer for Strategic Partnership' på den danske ambassade – og kan vel beskrives som en slags barnepige for os under besøget. Han skulle sørge for, at vi opførte os pænt.

Han præsenterede os for en mand ved, der havde stået for at producere et japansk tv-program, lidt i familie med X Factor. Han kunne en smule engelsk, men havde alligevel en kvindelig ansat med som tolk, der fungerede som mellemlid.

Det første han spurgte os om var, om det virkelig kunne passe at DR skulle skæres med 20%? Nyheden, der for os selv kun var en uge gammel, havde altså hurtigt spredt sig til andre public service-medier.

NHK minder en lille smule om en hospitalsbygning indefra. Gulvene er klædt i Linoleum, og gangene er smalle og kønsløse mange steder.

Vi fik ikke lov til at få adgang til ret mange lokaler, men det var interessant at gå rundt og fornemme, hvordan Japans største mediehus virkede indefra.

De viste os dog lokalet, hvor talentprogrammet blev vist. Der var plads til både scene og 30 publikummer derinde. Men det mest imponerende lokale var det tilstødende, hvor der var plads til hundredevis af mennesker. De mente, at det var det største tv-studie i Asien.

NHK har længe været førende på 'super-high-vision'-tv og de producerer programmer i svimlende 8K-opløsning (16 gange så mange pixels som i HD). En enorm storskærm i receptionen viste et køkkenprogram i den nye opløsning, hvor man så enormt tydelige ris blive tilberedt. Meget flot.

Nede i trykkeriet hos Asahi i selskab med Junjun, en guide og Mr. Okuyama

Besøg på Asahi Shimbun/Newspaper

Igen gav vores gode opførsel os adgang til nye steder, som vi ellers ikke kunne komme i kontakt med.

Denne gang gjaldt det Asahi Shimbun, som er blandt de største avismedier i Japan.

Jun Kitajima tog igen imod os foran indgangen, hvor han introducerede os for Mr. Okuyama. Han er ansat i graverafdelingen på avisen, og har været med til at afdække mange store politiske hemmeligheder, der tidligere har resulteret i lovændringer inden for vigtige områder. Han er også en del af det hold journalister, der afdækkede hele Panama Papers-sagen.

Han sad med, mens en kvindelig medarbejder viste os en lille film om avisen. Asahi rækker tilbage til 1879, og er det eneste avismedie i Japan, der også har sit eget trykkeri.

De har afdelinger rundt om i hele verden, og samlet har de over 2000 ansatte på mediet. Ligesom på DR sætter de fokus på konstruktiv journalistik.

En anden interessant ting ved avismedierne i Japan er, at de ikke oplever den samme drastiske nedgang i salgstallet, som man gør mange andre steder i verden. Det går nedad, ja – men langsomt. Dog venter man alligevel et solidt ryk inden for en årrække, da de meget store ældregenerationer er dem, der trækker tallene op. Når de forsvinder, kan det betyde problemer for aviserne.

Vi spurgte, hvordan det mon kunne være, at de stadig har et godt greb i læserne i Japan – og Okuyama forklarede det med deres meget effektive transportsystem af aviserne (hvilket sandt nok er ret hurtigt – der gik syv minutter, fra man startede på en avis, til den var indbundet og lå i en lastbil – men vi tvivler alligevel på, at det kan være den bedste forklaring). De fortalte, at det måske også havde noget at gøre med de mange pendlere, der findes i Japan. De fordriver ventetiden i toget med en god avis, mente de.

Alligevel var Asahi Shimbun begyndt at satse mere på deres digitale platform, som i øjeblikket ikke står ret højt på deres prioritetsliste.

Efterfølgende fortalte Mr. Okuyama om sit eget arbejde som journalist. Han har arbejdet hos avisen i flere årtier, og har tidligere skrevet sportsnyheder hos dem.

Nu, hvor han er på graverredaktionen, foretrækker han at arbejde alene. Han har ofte gang i flere projekter ad gangen, og hovedparten af historierne tager flere måneder at afdække – hvis de overhovedet ender med at blive til noget.

Nogle gange samarbejder han med journalister i andre lande om større historier, som dengang med Panama Papers.

Journalistisk, kulinarisk, kulturelt

- og inden for en masse andre områder har vi fået tanket godt op på oplevelseskontoen. Japan er et fantastisk land, som man utrætteligt kan gå på opdagelse i – man får lyst til at gro flere øjne for bedre at kunne få det hele med. Studieturen har været en fantastisk mulighed for at opleve medieverdenens mangfoldighed, og vi har nydt hvert et øjeblik. Tusind tak for at hjælpe os dertil.

Kærlig hilsen

Lasse, Klara, Laura, Laura, Flora, Astrid, Katrine, Mikkel og Sofie